

Έφηβικά θέματα

Αισθήματα κατωτερότητας

Φανταστείτε, παιδιά, έναν κόσμο όπου όλοι θα ήμασταν ίδιοι. Θά είχαμε τά ίδια χαρακτηριστικά, τά ίδια ενδιαφέροντα, θά κάναμε τά ίδια λάθη, θά σκεφτόμασταν μέ τόν ίδιο τρόπο, θά προτιμούσαμε πάντα τά ίδια πράγματα, θά κάναμε τά ίδια όνειρα γιά τό μέλλον, θά διαλέγαμε όλοι τό ίδιο επάγγελμα, θά φορούσαμε τά ίδια ρούχα, θά διαβάζαμε τά ίδια βιβλία... Θά τό θέλατε;

Φανταστείτε μιά προσωπικότητα ακριβώς ίδια μέ τή δική σας... Σκεφτείτε ένα αντίγραφο σας πού νά συμπεριφέρεται, νά δουλεύει, νά γελάει, νά αγαπάει όπως έσείς! Σας άρέσει;

Νομίζω πώς δέν θά υπήρχε ανάπτυξη καί ενδιαφέρον στή ζωή, αν όλοι ήμασταν ίδιοι. Η διαφορετικότητα είναι αυτή πού συνθέτει τήν όμορφιά τοῦ κόσμου καί συντελεῖ στήν πρόοδο... Άλλωστε ή κοινωνία, προκειμένου νά άπαρτίζει ένα άρμονικό σύνολο, χρειάζεται τόν κάθε άνθρωπο μέ τά ιδιαίτερα χαρίσματά του. Μπορούμε νά σκεφθοῦμε τό σῶμα νά άποτελεῖται μόνο άπό χέρια ή μόνο άπό μάτια;

Κάθε άνθρωπος είναι προικισμένος μέ διάφορα προσόντα καί ικανότητες. Άλλος ζωγραφίζει ώραῖα, άλλος παίζει μουσική, άλλος κάνει πρωτότυπες κατασκευές... Άλλοι τά καταφέρνουν στόν γραπτό λόγο, άλλοι διακρίνονται γιά τήν εὐφράδειά τους... Ένας

είναι πιο έξυπνος, άλλος πιο εύχάριστος στήν παρέα... Ποικιλία χαρισμάτων.

Βέβαια, μᾶς συμβαίνει συχνά νά ζηλεύουμε χαρίσματα πού δέν τά ἔχουμε. Δυσκολευόμαστε τότε, στεναχωριόμαστε, νιώθουμε κάπως κατώτεροι ἀπό τούς άλλους. Κι ἂν αὐτά τά δυσάρεστα συναισθήματα κυριαρχήσουν μέσα μας, τότε δημιουργοῦνται τά λεγόμενα «κόμπλεξ», συμπλέγματα κατωτερότητας.

Δέν ὑπάρχει ἄνθρωπος πού νά μὴν ἔνιωσε ποτέ μέσα του ἕνα αἰσθημα κατωτερότητας. Ὅλοι κάποια στιγμή ἐπιθυμήσαμε κάτι καλύτερο γιά τόν ἑαυτό μας πού δέν μπορούσαμε ὅμως νά τό ἔχουμε καί αὐτό μᾶς ἐνόχλησε. Νιώσαμε ἀρχικά **ἀμήχανα** καί στή συνέχεια **μελαγχολικά**. Μετά περάσαμε ἴσως στήν **ἀπομόνωση** ἢ ἐκδηλώσαμε **ἐπιθετικότητα**.

Ἄν ὅμως μάθουμε νά ἀντιμετωπίζουμε σωστά αὐτά τά αἰσθήματα κατωτερότητας, δέν θά φτάσουμε σέ ἐκεῖνες τίς συμπλεγματικές καταστάσεις πού ὀνομάζονται «κόμπλεξ» καί ταλαιπωροῦν πολύ καί ἐμᾶς καί τούς άλλους γύρω μας.

Τί, νομίζετε, παιδιά, θά μπορούσε νά δημιουργήσει μέσα μας αἰσθήματα κατωτερότητας; *(Ἀφοῦ πρῶτα ἐκφραστοῦν τά παιδιά, παρουσιάζουμε συστηματικότερα τίς κύριες αἰτίες).*

Κύριες αἰτίες

1. Μιά σωματική ἀναπηρία: ὅταν ἕνα παιδί ἔχει κάποιο πρόβλημα ὑγείας καί δέν μπορεῖ νά κινεῖται ὅπως τά ὑπόλοιπα παιδιά· ἰδιαίτερα ὅταν τό πρόβλημα αὐτό γίνεται ἀντιληπτό στους άλλους καί δέν εἶναι δυνατό νά ἀποκατασταθεῖ.

2. Μιά ἀτέλεια στήν ἐμφάνιση: ἂν τό ὕψος ἢ τό πάχος μας δέν εἶναι ὅπως θά τά θέλαμε, ἂν τά μαλλιά ἢ τά μάτια μας δέν μᾶς ἀρέ-

σου, αν έχουμε φακίδες ή ακμή στο πρόσωπο ή κάποιο σημάδι...

3. Ή δύσκολη οικονομική κατάσταση στην οικογένεια: όταν ένα παιδί στερείται πράγματα τα όποια θα έπιθυμούσε, ενώ τα βλέπει στους συμμαθητές του, ιδιαίτερα όταν αυτή η στέρηση τον κάνει να ντρέπεται.

4. Χαμηλή επίδοση στο σχολείο: αν δεν τα καταφέρνουμε στα μαθήματα, έχουμε αλλεπάλληλες αποτυχίες στα διαγωνίσματα, δεν παίρνουμε τούς βαθμούς που θά θέλαμε και βλέπουμε τούς φίλους μας να μās ξεπερνούν.

5. Μιά άψυχολόγητη συμπεριφορά: είτε τών γονιών μας, όταν π.χ. μās συγκρίνουν με τὰ ἀδέρφια μας που ένδεχομένως να υπερέχουν σε κάποιες ικανότητες, είτε τών καθηγητών, όταν χρησιμοποιούν τήν υπερβολική αυστηρότητα ή τήν εϊρωνεία, είτε τών συμμαθητών μας, όταν μās προσβάλλουν ή μās κοροϊδεύουν.

Γιά όλους τούς παραπάνω λόγους είναι φυσικό να δημιουργηθεϊ μέσα μας μιὰ δυσάρεστη διάθεση, ένα αϊσθημα κατωτερότητας. Αυτό, όπως ήδη έχουμε έπισημάνει, δεν συμβαίνει μόνο σε μās και από μόνο του δεν χαρακτηρίζεται κόμπλεξ. **Οϊ κομπλεξικές καταστάσεις είναι πιό σύνθετες.** Κι αυτές, βέβαια, με τή βοήθεια του Θεού και τών ειδικών μπορούν σε σημαντικό βαθμό να ξεπεραστούν.

Γιά να τīs προλάβουμε όμως πριν δημιουργηθούν, ας μάθουμε να σκεφτόμαστε ώριμα και να αντιμετωπίζουμε σωστά κάθε μειονεξία μας. (*Όσα ακολουθούν αντιστοιχούν σε καθεμιὰ από τīs παραπάνω αίτίες*).

Ἀντιμετώπιση

1) Ὑπάρχουν πολλά παραδείγματα ἀνθρώπων πού ἡ ἀναπηρία τους στάθηκε ἀφορμή γιά μιὰ θαυμαστή ἐξέλιξη. Γνωρίζετε ποιός εἶναι ὁ εὐεργέτης χιλιάδων τυφλῶν ἀνθρώπων; Ὁ Λουδοβίκος Μπράιγ, ὁ ὁποῖος τό 1824 -στά δέκα πέντε του χρόνια- βρῆκε ἕναν κώδικα γραφῆς καί ἀνάγνωσης γιά τούς τυφλούς! Ὁ Λουδοβίκος, ὅταν ἦταν τριῶν ἐτῶν, παίζοντας στό ἐργαστήρι τοῦ πατέρα του τραυμάτισε πολύ σοβαρά τό ἕνα του μάτι. Εἶχε μπεῖ ἐκεῖ δίχως κανεῖς νά τόν πάρει εἶδηση, καί προσπαθοῦσε μέ ἕνα σουβλί νά ἀνοίξει τρύπα σέ δέριμα, ὅπως εἶχε δεῖ νά κάνει ὁ πατέρας του. Τό σουβλί ὅμως ζέφυγε ἀπό τά παιδικά του χεράκια καί ἔγινε τό ἀνεπανόρθωτο κακό. Δυστυχῶς ὄχι μόνο πληγώθηκε τό ἕνα του μάτι, ἀλλά ἡ πληγή μολύνθηκε, ἡ μόλυνση προχώρησε καί στό ἄλλο μάτι, καί μετά ἀπό δύο χρόνια ὁ Λουδοβίκος ἦταν πλέον τυφλός. Ἡ συμφορά αὐτή ὅμως τόν ἀνέδειξε μεγάλο εὐεργέτη τόσων πονεμένων ἀνθρώπων πού στεροῦνται τήν ὄραση... Μέχρι σήμερα, ἀκόμη καί τά προηγμένα συστήματα ἠλεκτρονικῆς ἐπεξεργασίας κειμένου πού ἔχουν οἱ τυφλοί στή διάθεσή τους χρησιμοποιοῦν τόν κώδικα «Μπράιγ». *(Μποροῦμε, ἐπίσης, νά θυμίσουμε σιά παιδιά τήν Ἔλεν Κέλλερ καί τόν Στέλιο Πισῆ, βλ. «Ἐλθέτω ἡ βασιλεία Σου», σ. 87-90).*

Ἄν μιὰ ἀσθένεια, παιδιά, δέν μᾶς ἀφήνει νά κάνουμε κάποια πράγματα, ἔχουμε ὅμως σίγουρα τή δυνατότητα νά κάνουμε κάποια ἄλλα. Ἀξιοποιώντας ὅσες δυνάμεις μᾶς ἔδωσε ὁ Θεός, θά διαπιστώσουμε πῶς μποροῦμε νά δημιουργήσουμε καί νά προσφέρουμε πολύ περισσότερο ἀπό ὅσα φανταζόμασταν.

2) Ἡ ὁμορφιά φθείρεται καί χάνεται μέσα στόν χρόνο. Δεῖτε μιὰ φωτογραφία τοῦ παπποῦ καί τῆς γιαγιᾶς σας στά νιάτα τους... Ἐξάλλου, ἀληθινά χαριτωμένο καί συμπαθητικό κάνει τόν ἄνθρωπο

ή όμορφιά τής ψυχής του. Σ' αυτή τήν όμορφιά νά στρέψουμε τό ένδιαφέρον μας καί νά καταβάλουμε κάθε προσπάθεια γιά νά τήν άποκτήσουμε.

3) Οί **μεγάλοι έθνικοί ευεργέτες** μας έζησαν τά παιδικά τους χρόνια μέσα στή φτώχεια, μέ στερήσεις πολλές. Κι όμως, όλα όσα υπέμειναν τούς ώθησαν γιά νά δουλέψουν, νά δημιουργήσουν, νά προσφέρουν στούς συνανθρώπους τους. Νά μήν αποθαρρυνόμαστε μπροστά σίς οικονομικές δυσκολίες. Μέ γενναιότητα νά υπομένουμε καί μέ θάρρος νά παλεύουμε γιά νά τίς ξεπεράσουμε.

4) 'Η επίδοσή μας στό σχολείο βελτιώνεται μέ **μεγαλύτερη επίμελεια.** Έχετε άκούσει τόν μύθο γιά τόν λαγό καί τή χελώνα. 'Ο άξεπέραστος στήν ταχύτητα λαγός ζέγνοιαστος άποκοιμήθηκε, ένω ή χελώνα βαδίζοντας άργά-άργά αλλά σταθερά καί άσταμάτητα έφτασε πρώτη στό τέρμα. Ένας εύφυής μαθητής, έπαναπαυόμενος στήν εύφυΐα του, άν άμελήσει τό διάβασμά του, δέν θά καταφέρει νά πετύχει τούς στόχους του. Δέν άποκλείεται νά τόν ξεπεράσει ένας άλλος, πού ίσως δέν έχει τήν έξυπνάδα του, δείχνει όμως μεγαλύτερη επίμελεια.

5) Δυσκολότερα θεραπεύονται τά τραύματα πού δημιούργησε μέσα μας μία λανθασμένη συμπεριφορά είτε τών γονιών μας είτε τών καθηγητών ή τών συμμαθητών μας. Άλλά καί σ' αυτή τήν περίπτωση, άν άνοίξουμε τήν καρδιά μας σέ **πρόσωπα εμπειρα καί εμπιστα, πού άγαπούν τόν Θεό καί μᾶς,** μπορούμε μέ τή δική τους βοήθεια καί τή συνεργασία νά τά έπουλώσουμε.

Γενικότερα, παιδιά, γιά νά ξεπερνοῦμε εύκολότερα τά όποια αίσθήματα κατωτερότητας (*μοιράζουμε τό ένθύμιο μέ τίς άκόλουθες συμβουλές, βλ. CD μέ ύλικό*):

α) **νά έξετάζουμε** τόν έαυτό μας καί νά έντοπίζουμε μέ άκρίβεια

τί μᾶς ἐνοχλεῖ καί μᾶς στεναχωρεῖ

β) νά ἀποδεχόμαστε μέ ἀπλότητα καί εἰλικρίνεια τίς ἐλλείψεις καί τίς ἀδυναμίες πού διαπιστώνουμε στόν ἑαυτό μας

γ) νά μὴν ἀποθαρρυνόμαστε, ἐφόσον τέτοιες καταστάσεις εἶναι γνῶριμες σέ ὅλους καί μποροῦν νά ἀντιμετωπιστοῦν

δ) νά ἱεραρχοῦμε σωστά τίς ἀξίες, ὥστε νά μὴν κλέβουν τό ἐνδιαφέρον μας ἢ ὁμορφιά, ὁ πλοῦτος, τά πτυχία... ἀλλά νά ἐπιδιώκουμε τήν ὁμορφιά πού δέν φθείρεται, τόν πλοῦτο πού δέν χάνεται, νά προσπαθοῦμε νά γίνουμε ὄχι «πολυπτυχιοῦχοι» ἀλλά ἀληθινά μορφωμένοι, ἀκέραιοι ἄνθρωποι. Ἀντί νά ἐπιζητοῦμε, δηλαδή, χαρίσματα ἐντυπωσιακά, νά ἐπιδιώκουμε αὐτά πού οὐσιαστικά ἀξίζουν καί μποροῦμε ὅλοι νά τά ἀποκτήσουμε, ὅπως π.χ. νά γίνουμε ἄνθρωποι ἀγάπης (βλ. Α΄ Κο 12,30).

ε) νά ἀνακαλύψουμε, τέλος, ὅλα τά χαρίσματα πού χάρισε σέ μᾶς ὁ Θεός καί νά τά ἀξιοποιήσουμε.

Αὐτό τό θέλει καί ὁ ἴδιος ὁ Θεός. Μᾶς τό φανερώνει μέ μία ἀπό τίς παραβολές: **τὴν παραβολὴ τῶν ταλάντων** (εὐαγγελικό ἀνάγνωσμα τῆς ΙΣΤ΄ Κυριακῆς τοῦ Μαθαίου). (*Ἄν τά παιδιά τῆ γνωρίζουν, μποροῦν τά ἴδια νά τῆ διηγηθοῦν ἢ ἐμεῖς νά τὴν παρουσιάσουμε συνοπτικότερα ἀπὸ τὴν ἀκόλουθη διήγηση*).

Στὴν παραβολή αὐτὴ ὁ Κύριος παρουσιάζει ἕναν πλούσιο ἄνθρωπο πού ἔφυγε σέ ξένη χώρα, ἀλλὰ πρὶν τὴν ἀναχώρησή του κάλεσε τοὺς δούλους του, γιὰ νά τοὺς ἐμπιστευτεῖ τὴν περιουσία του. Στόν πρῶτο δούλο ἔδωσε πέντε τάλαντα (=νομίσματα μεγάλης ἀξίας), στόν δεύτερο δύο καί στόν τρίτο ἕνα τάλαντο. Ἀνάλογα μέ τίς ἱκανότητες πού εἶχε ὁ καθένας, πῆρε ἕνα μερίδιο τῆς περιουσίας γιὰ νά τό ἐκμεταλλευτεῖ καί νά τό αὐξήσει, μέχρι νά ἐπιστρέψει τό ἀφεντικό. Πραγματικά, ὁ πρῶτος δούλος πού πῆρε τά πέντε τάλαντα

δούλεψε σκληρά καί τά διπλασίασε, απέκτησε άλλα πέντε. Τό ίδιο πέτυχε καί ὁ δεύτερος δούλος. Ἀξιοποιώντας τά δύο τάλαντα κέρδισε άλλα δύο. Ὁ τρίτος ὅμως δέν ἔκανε τίποτε ἄλλο παρά μόνο ἔσκαψε στό χῶμα καί ἔκρυψε τό τάλαντο πού τοῦ ἐμπιστεύτηκε ὁ κύριός του.

Μετά ἀπό πολύ καιρό, ὁ ἄρχοντας ἐπέστρεψε. Καλεῖ τούς δούλους του νά τοῦ δώσουν λογαριασμό γιά τήν περιουσία πού τούς ἐμπιστεύτηκε. Ἐρχεται πρῶτος αὐτός πού πῆρε τά πέντε τάλαντα καί τοῦ δίνει ἄλλα πέντε λέγοντας:

- Κύριε, πέντε τάλαντα μοῦ παρέδωσες. Νά, ἄλλα πέντε τάλαντα κέρδισα μέ αὐτά.

- Εὕγε, καλέ καί ἐμπιστε δούλε μου! Σέ λίγα φάνηκες ἀξιοπίστος, πολλά τώρα θά σοῦ δώσω. Ἐλα στή χαρά τοῦ κυρίου σου! τοῦ εἶπε φανερά ἱκανοποιημένος ὁ κύριός του.

Ἦρθε ἔπειτα ἐκεῖνος πού εἶχε πάρει τά δύο τάλαντα.

- Κύριε, δύο τάλαντα μοῦ παρέδωσες. Νά, ἄλλα δύο τάλαντα κέρδισα.

- Εὕγε, καλέ καί ἐμπιστε δούλε μου! Σέ λίγα φάνηκες ἀξιοπίστος, πολλά τώρα θά σοῦ δώσω. Ἐλα στή χαρά τοῦ κυρίου σου! ἐπανελάβε μέ τήν ἴδια ἱκανοποίηση ὁ ἄρχοντας τῆς παραβολῆς.

Ἐφτασε καί ἡ σειρά τοῦ τρίτου, πού εἶχε πάρει τό ἕνα τάλαντο. Αὐτός μέ αὐθάδεια μίλησε στό ἀφεντικό του:

- Κύριε, γνωρίζω ὅτι εἶσαι σκληρός ἄνθρωπος. Θερίζεις ἐκεῖ πού δέν ἔσπειρες καί μαζεύεις ἀπό ἑκεῖ πού δέν σκόρπισες. Φοβήθηκα, λοιπόν, καί ἔκρυψα τό τάλαντό σου στό χῶμα. Νά, πάρε πίσω τό τάλαντό σου.

- Δοῦλε πονηρέ καί τεμπέλη! ἀποκρίθηκε τότε ὁ κύριός του. Γνώριζες ὅτι θερίζω ἐκεῖ πού δέν ἔσπειρα καί μαζεύω ἀπό ἑκεῖ πού δέν θέρισα! Ἐπρεπε τουλάχιστον νά δώσεις τό τάλαντό μου σιούς τρα-

πεζίτες, ὥστε ὅταν ἐπιστρέψω νά μπορῶ νά πάρω τόν τόκο.

Καί ἔδωσε διαταγή ὁ κύριος τῆς παραβολῆς νά τιμωρηθεῖ παραδειγματικά ὁ δοῦλος πού ἄφησε ἀναξιοποίητο τό τάλαντο πού τοῦ ἐμπιστεύτηκε.

Στόν καθένα μας ὁ Θεός, παιδιά, ἔδωσε τάλαντα, διάφορα χαρίσματα: τήν υἰγεία, τή δυνατότητα νά μορφωθοῦμε καί νά δουλέψουμε, φυσικές ἀρετές καί ἰδιαίτερα ταλέντα. **Ἀπό μᾶς ζητᾶ νά τά ἀξιοποιήσουμε.** Ἄν τό κάνουμε, θά γίνουμε **ὠφέλιμοι στούς συνανθρώπους** μας καί **θά ἀσφαλίσουμε τόν ἑαυτό μας ἀπό τά διάφορα αἰσθήματα κατωτερότητας.**

Ἄς μήν παραπονιόμαστε γιά δῆθεν ἄνιση κατανομή καί ἄς μή ζηλεύουμε τούς ἄλλους γιά τά χαρίσματά τους. Ἀντίθετα, ἂν ἀνακαλύψουμε ὁ καθένας τά δικά του χαρίσματα, τότε κι ἐμεῖς θά εἴμαστε χαρούμενοι καί εὐτυχεῖς, ἀλλά καί στούς γύρω μας θά εἴμαστε εὐεργετικοί.

Κάποτε θά κληθοῦμε νά δώσουμε λόγο γιά τά τάλαντα πού δέν ἀξιοποιήσαμε καί... θάψαμε ὅπως ὁ δοῦλος τῆς παραβολῆς. Γιά τόν χρόνο πού ξοδέψαμε ἄσκοπα χωρίς νά θυμόμαστε ὅτι εἶναι δῶρο τοῦ Θεοῦ, ὅπως καί ἡ ζωή καί ἡ ἐλευθερία πού μᾶς χαρίζει· τάλαντα πού πολλές φορές δέν ἀξιολογοῦμε.

Ὁ ἄρχοντας τῆς παραβολῆς ἐπιβράβευσε τούς δούλους πού ἐργάστηκαν καί πολλαπλασίασαν τά τάλαντά τους. Τιμώρησε ὅμως αὐστηρά τόν δοῦλο πού ἔφερε πίσω τό ἕνα τάλαντο. Κι ὅμως ὁ τρίτος δοῦλος δέν ἔκανε κάποιο κακό, ἀπλά δέν ἐργάστηκε, ἀμέλησε καί ἀδράνησε. Ὁ Κύριος ἐπαινεῖ τήν ἐπιμέλεια ἀλλά ἡ ραθυμία καί ἡ τεμπελιά, ἡ ἀδιαφορία γιά ὅσα ὁ Θεός μᾶς χαρίζει δέν ταιριάζουν στό παιδί τοῦ Θεοῦ. Ἀντί λοιπόν νά γκρινιάζουμε καί νά χάνουμε τόν χρόνο τῆς ζωῆς μας, ἄς κάνουμε ἀπό τώρα ἕνα νέο ξεκίνημα!

Μήν αφήνετε, παιδιά, νά σᾶς ταλαιπωροῦν σκέψεις ὅπως: «Γιατί ἐγώ δέν ἔχω τόσα ταλέντα ὅσα ὁ τάδε... γιατί δέν τά καταφέρνω τόσο καλά σ' αὐτό ὅπως ὁ φίλος μου... γιατί δέν παίζω πιάνο, βιολί... ἢ βόλϐεϐ, μπάσκετ ὅπως τόσοι ἄλλοι...». Εἶναι κρίμα νά ἀχρηστεύεις τά δικά σου χαρίσματα, θάβοντάς τα πίσω ἀπό τέτοιες συγκρίσεις. **Σοῦ ἔδωσε ὁ Θεός τάλαντα. Ψάξε νά τά βρεῖς καί δούλεψέ τα!**

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

1. *Εἰκόνα μέ τήν παραβολή τῶν τάλαντων.*
2. *Παιχνίδι παρατηρητικότητας.*
3. *Ἐνθύμιο: «Ξεπέρασε τά “κόμπλεξ”...».*